GAZET'A TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese: Joi'a si Duminec'a.

Pretiulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni 3 fl. v. . — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu 28. franci.

Anulu XLI.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr. v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retramitu.

Nr. 80. Dumineca, 20|8 Octobre 1878.

Romani'a independenta.

Brasiovu, 19 Octobre, 1878.

Actulu de supunere s'a consumatu. Corpurile legiuitórie, Senatulu si Camer'a au primitu vointi'a colectiva a Europei. „Astfeliu — dice mesagiulu de inchidere. — Romani'a intra in famili'a stateloru de sine statatórie."

Mare este pretiulu cu care tiér'a a trebuitu se cumpere acést'a independintia. Nu ajunse, ca si-au jertfitu vieati'a pe campulu de lupta mai multe mii dintre vitejii sei fii, dér' Romani'a a fostu silita se lase a se rupe inca si o bucata din corpulu seu si nu era inca destulu nici cu atat'a, a mai trebuitu se sufere unu amestecu in afacerile sale interióre, o violare cruda a autonomiei sale, de care s'a bucuratu pe deplinu inca dela 1856 incóce, prin aceea, ca i s'a impusu emanciparea evreiloru.

Suntemu convinsi ca nu esista unu singuru romanu de buna credintia, care se fi doritu independinti'a pentr'unu asemenea pretiu si déca Romani'a a facutu acele sacrificii grele, le-a facutu numai pentru ca a trebuitu se cedeze fortiei, pentru ca asia au voitu marile poteri, cari constituie Europ'a de astadi.

Este unu preceptu alu moralei crestine, ca omulu candu incérca o perdere se nu despere, ci se se gandésca la aceea, ca ar' fi potutu perde inca si mai multu si se multiamésca ceriului, candu taindui-se unu braçiu séu scotiendui-se unu ochiu, a remasu cu celalaltu. Astfeliu si romanii trebuie se 'si puna intrebarea ca óre nu ar' fi potutu se incerce unu reu si mai mare, nu era cumva in jocu mai multu decatu peteculu acel'a de pamentu dela gurile Dunarii, n'a fostu amenintiata póte chiaru si esistinti'a statului romanu?

Adeveratu, ca realitatea nu corespunde mai de locu sperantieloru indreptatite, ce le nutreau romanii la prim'a scire despre victori'a gloriósa a armatei loru sub zidurile Plevnei si cari erau basate pe ajutoriulu insemnatu ce l'a datu principele Romaniei marelui imperatore alu tuturoru Russiiloru intr'unu momentu de celu mai mare pericolu, dér' ce erá atunci, déca romanii nu se poteau provocá nici la isbénd'a aceea, la serviçiulu celu mare ce l'au adusu imperatului Alesandru si causei popóreloru chrestine asuprite din Turci'a? Ce poteamu astepiá dela Russi'a si dela congressulu din Berlinu in casulu acest'a, déca dupa atatea servicii aduse, dupa atat'a bravura si lealitate dovedita din partea Romaniei s'au portatu astfeliu façia de dens'a?

Nu trebuie se uitamu nici unu momentu, ca, cumu s'a constatatu acuma si de pe banc'a ministeriala a parlamentului romanu, luarea Basarabiei era decisa inca dela conferinti'a din Reichsstadt de catra cancelarii celoru trei imperatii si cine scie ce sórte preparase Russi'a in secretu aliatiloru ei de mai apoi. Si óre voit'au russii vreodata se se alieze cu romanii, nu au respinsu ei la inceputu categoricu cooperarea romaniloru? Numai constrensi de situatiunea loru trista militara, dupa ce óstea loru era batuta de bataliónele lui Osman-pasi'a, russii au cerutu si au acceptatu ajutoriulu armatei romane.

Evenemintele sunt inca prea aprópe de noi, cá se potemu dá o judecata nepreocupata asuprale, istori'a inse va ará déca eroismului dorobantiloru si a venatoriloru dela Griviti'a nu a salvatu pe lenga onórea si prestigiulu, chiaru si esistinti'a micului statu romanu dela Dunare!

Fórte scumpu a dobênditu Romani'a independinti'a s'a, dér' si-a castigat'o candu póte chiaru esistenti'a 'i erá in periculu; poterile europene se grabescu a i-o recunósce, acuma ii tramite si marea republica americana felicitarile sale si tóte aceste cui are a le multiami in prim'a linea, déca nu sangelui eroicu ce a cursu pentru victori'a stindartului romanu in Bulgari'a?

Cu tóte perderile incercate, cu tóte sacrificiele aduse romanii potu privi cu o legitima mandria la spectacolulu militariu ce se va petrece mane in capital'a tierii. Diu'a de mana este menita pentru serbatorirea victoriiloru armatei, careia tiér'a are se-i multiamésca atatu de multu. Stradele Bucuresciloru sunt impodobite cu arcuri de triumfu, feçiele tuturoru se inseninéza, ca-ci va avé locu defilarea triumfala a braviloru osteni, cari au sciutu se infrunte mórtea cu atat'a barbatia luptandu pentru invingerea stindartului romanu, pe care voru se 'lu duca acum'a in nou'a provincia de peste Dunare: Dobrogea. Ocasiunea e fórte solemnela. Cu diu'a de mane potemu dice se incepe nou'a era pentru Romani'a, — care dé cerului se fia catu mai fericita si gloriósa — er'a independentii.

Cu catu mai greu a fostu dobêndita acést'a independintia, cu atatu mai indreptatita este speranti'a, ca romanii voru sci se-o asigure pentru toti timpii, nisuindu a eserciá pe lenga virtutile stramosiesci de osteni si virtutile de cetatieni romani.

Mesagiulu de inchidere

a sessiunei estraordinarie a Corpuriloru legiuitórie.

Domniloru senatori! d-loru deputati!

V'am chiamatu in sessiune estraordinaria, spre a ve rostí in privinti'a situatiunei facuta Romaniei de marile poteri europene intrunite in congressu.

D-vóstra, tienendu séma de grelele impregiurari, in cari se afla Orientulu in generalu si tiér'a nóstra in deosebi, ati primitu vointi'a colectiva a Europei.

Astfeliu positiunea Romaniei in façia cu marile poteri este regulata; astfeliu Romani'a intra in famili'a stateloru de sine statatórie.

Europ'a, am firm'a convictiune, ne va tiené séma de sacrificiele, ce amu facutu in interessulu pacei lumei, si natiunea ve va fi recunoscatória pentru patriotismulu luminatu si prudenti'a politica, ce ati aretatu spre a feri Romani'a de noue complicatiuni.

Nedespartindu-Me in nici unu casu de interessele tierei, Eu v'am manifestatu dela convocarea d-vóstre tóta increderea Mea in d-vóstra, si v'am disu, ca hotarirea d-vóstre va fi si a Mea.

Ve multiumescu dér', d-loru Mei, de hotarirea data, pe care guvernulu Meu va esecuta'o cu lealitate pe calea constitutionala, atatu in deafara catu si in intru.

La curenda revedere, d-loru, si Dumnedieu se ve aiba in a s'a santa paza.

Sessiunea estraordinaria este inchisa.

Carolu.

(Urméza semnaturile ministriloru.)

Adress'a Croatiloru.

Croatii joca érasi unu rolu importantu in monarchia. Cestiunea bosniaca a maritu deodata insemnatatea Croatiei cu 50 de procente. Ide'a uniunei tuturoru tieriloru sudslavice, prin urmare si a Bosniei si Herzegovinei cu Croati'a, a fostu formulata si primita in program'a nationala croata. Diet'a Croatiei a votatu, adeca in adress'a de respunsu la rescriptulu Maiestatiei Sale, si urmatoriulu pasagiu privitoriu la cestiunea orientala, care este celu mai importantu din tóta adres'a:

„Prin victoriele stralucite eluptate de brav'a nóstra armata nu numai ca s'a pusu pétr'a unghiulara la unu viitoriu siguru alu marirei monarchiei, ci si gint'a inruditu noue s'a facutu partasia la libertate, buna stare si cultura; Prin acést'a s'a implinitu acea mare problema, pe care juramentulu de incoronare o aduce in memori'a regelui ungaro-croatu, a redá adeca inaltei sale coróne tierile instrainate prin nefavorulu timpiloru. Petrunsa de adenca recunoscintia, pentru maranimitatea Maiestatiei Sale, natiunea croata a adusu jertfe insemnate, gratiosu recunoscute. Esprimendu pentru acést'a serbatoresce multiamirea natiunei, declaramu tare si solemnelu, ca natiunea nu-'si va crutiá nici viéti'a nici averea, pentru cá opulu celu mare inceputu se se duca la unu finitu fericitu si gloriosu. Mare este problem'a, ce a luat'o asupra-si monarchi'a cu ocupatiunea Bosniei, si de siguru, ca Maiestatea-vóstra in intieleptiunea-ve luminata sciti fórte bine, cumu se póte asigura realisarea acestei probleme. Cu tóte aceste diet'a crede, ca numai atunci se póte asceptá o solutiune durabila a aceleia, déca organisarea provinciei ocupate se va face incetu incetu astfeliu, cá ea se fia cu timpulu acomodata organismului Dalmatiei, Croatiei si Slavoniei in legatura de dreptu de statu cu regatulu Ungariei. O asemenea formare este numai atunci cu potintia si esecutabila, déca integritatea regateloru Dalmati'a, Croati'a si Slavoni'a garantata in legea de impacare si pretinsa de interessele monarchiei nu mai puçinu cá de acelea ale Ungariei, va deveni catu mai curêndu fapta."

Este interessantu, ca pasagiulu acest'a, care vorbesce de viitóri'a impreunarea a Bosniei cu Croati'a, a fostu combatutu asupru de catra ómenii guvernului, chiaru si de catra Banulu Mazsuraniciu, cu tóte acestea inse adres'a a fostu primita nemodificata cu tóte in contra la siepte voturi, dupa ce a mai declaratu referentulu Voinovics, ca ideele conducatórie ale comissiunei, care a redactatu adres'a, au fostu: Croati'a se afla in respantii, sórtea natiunei se apropia de unu viitoriu mai bunu, si acést'a a desteptatu in peptulu natiunei presimtiri, dorintie, si simtieminte, ale caroru scopu finalu este realisarea drepturiloru natiunei croate. Nu mai trebuie se spunemu, ca limbagiulu decisu alu croatiloru, sperantiele cutezate ce le esprima adres'a loru au turnatu numai oleiu pe foculu opositiunei unguresci, care nu mai incétá a enumerá periculele, ce le póto aduce ocupatiunea bosniaca Ungariei si cu deosebire dualismului, care nu sufere, cá si slavismulu se aiba unu rolu insemnatu in viati'a monarchiei, si care trebuie se cada indata ce se voru realisá dorintiele natiunei croate.

Congressulu nationalu bisericescu gr. or.

In siedinti'a a 3-a dela 3/15 Oct. sectiunile de verificare si-au continuatu reportele loru. Se mai verifica inca duoi deputati din archidiecesa si trei din dieces'a Caransebesiului, actele loru electorale aflandu-se in ordine. In urm'a acést'a presidiulu declara, ca fiindu verificati 48 deputati congressulu póte aduce concluse valide. La ordinea dilei este constituirea biroului si alegerea comissiuniloru permanente. La propunerea presidiului se alegu de notari dep. Almasianu, Belesiu, Bugariuu, Fratesiu, Mangra, Patitia, Rotariu si Traila. De notariu generalu s'a desemnatu Rotariu. Apoi s'au mai alesu in comissiunea verificatória: dep. Mihaltianu, Petricu, Al. Popoviciu; in comissiunea petitionara: dep. Boiu, Ales. Popoviciu, cav. Iacob Bolog'a; in comissiunea organisatóre: V. Babesiu, Zigrea, Popea, Craciunescu, I. Popoviciu, Trombitasiu, Cosm'a, Bartolomeiu, Radulescu; in comissiunea financiara: Hanea, Tieranu, Ioanoviciu, Damaschinu Iaunculescu, cav. Puscariu, Trombitiasiu, Filipescu, Sig. Popoviciu; in comissiunea scolara: Dr. Puscariu, Suciu, Andreeviciu, Hodosiu, V. Babesiu, Miclea, Ipsifu, Vasiciu, Ionasiu. — Presidiulu provóca pe aceste comissiuni a se constitui si a notificá biroului presiedintiei notarii si referentii sei. Deputatulu Borlea isi depune mandatulu, si in cerculu respectivu, care se declara de vacantu se escrie alegere noua.

Asupra cestiunei sulevate de presidiu cumu trebuie se proceda la verificarea aceloru deputati, caroru le lipsescu credintionalele se nasce, dupa cumu ne spune „Telegr. Rom.“ o desbatere indelungata. Dep. Hodosiu e de parere, ca actele electorale ale aceloru deputati, cari n'au credentionale, se se transpuna simplu comissiunei verificatóre, si cestiunea despre verificarea deputatiloru fara credintionale se nu se resólve printr'unu incidentu ci prin o propunere formala. Dep. Radulescu si Petricu se alatura la propunerea lui Hodosiu. Marienescu citéza din protocolele congresseloru unu casu, in care unu deputatu s'a verificatu si fara credintionale. Popoviciu din contra citéza totu din acelea protocóle mai multe casuri, in cari deputatii fara credintionale nu s'au verificatu. Pacurariu dice, ca unu actu de alegere fara credentionale nu e completu, si pe bas'a unui actu de alegere necompletu nici unu deputatu nu se póte verificá. Este dér' de parere se se tréca la ordinea dilei peste acestu incidentu. — In fine congressulu transpune actele de alegere ale aceloru deputati, cari n'au credentionale, comissiunei verificatóre.

Presidiulu presinta congressului pe nou alesulu episcopu alu Aradului Ioanu Metianu (se traiésca); dupa acésta presinta actele relative la conchiamarea acestui congressu, la amanarea congressului de acumu unu anu si la necontinuarea congressului prorogatu; se transpunu comissiunei organisatórie. In fine presinta unu numeru mare de exhibite, intre cari reportulu consistoriului metropolitanu despre activitatea s'a, unu proiectu de regulamentu pentru afacerile interne ale consistoriului metropolitanu, unu proiectu de procedura pentru afacerile disciplinarie si matrimoniale, unu proiectu de lege pentru regularea parochieloru, mai multe acte relative la pensionarea invetiatoriloru, la fondurile comune s. a. Tóte acestea afara de regulamentulu afaceriloru interne a cons. metrop., proiectulu de procedura in afacerile discipl. si matr. si caus'a fonduriloru comune se transpunu comissiuniloru permanente, ér' pentru cele esceptionate se se aléga comissiuni speciale. Presidiulu cere dela congressu voi'a a poté transpune acte, cari sunt tocmai in lucrare, deadreptulu comissiuniloru. Congressulu nu incuviintiéza acésta cerere, si pretinde cá tóte actele se se transpuna prin congressu comissiuneloru. Urméza alegerea comissiuniloru speciale. La propunerea presidiului se alegu in comissiunea pentru proiectulu de procedura in afaceri disciplinari si matrimoniali: dep. Boiu, V. Babesiu, Marienescu, Borcia, Gaetanu, Dreghiciu, Pesteanu, Traila, Petricu; in comissiunea pentru regularea parochieloru: Baracu, Cosm'a, Codru-Dragusianu, Damaschinu, Alecs. Ioanoviciu, Craciunescu, Zigrea, Mangrea, Bartolomeiu, in comissiunea fonduriloru comune: cav. Puscariu, Pecurariu, Groza, Alecse Popovics, Rotariu, Petricu, Ianculescu, Andreeviciu. Siedinti'a se inchieia la 12 óre din di.

Din camer'a romana.

In memorabil'a siedintia dela 29 Sept., in care s'au desbatutu motiunile privitórie la cestiunea tractatului dela Berlinu, se tienura mai multe discursuri remarcabile. Spatiulu nu ne concede de a le produce in intregulu loru, vomu dá inse o schitia despre cele ce s'au vorbitu in diu'a acést'a si in cea urmatória. Desbaterea s'a inceputu cu discursulu d-lui

N. Furculescu, care incepe prin a aminti adunarei votulu dela 26 Ianuariu 1878 alu Cameréloru, prin care ele declara, ca „sunt hotarite a mantiené integritatea teritoriului tierei si a nu admite o instrainare din pamentulu ei, sub nici o denumire si sub nici o compensatiune séu desdaunare — si dice, ca motiunea de façia vine in contradicere cu votulu dela 26 Ianuariu. Vorbindu despre tractatulu din Berlinu aréta, ca elu creaza romaniloru o sórte mai rea, decatu o aveamu sub Turci'a si chiaru decatu aceea, pe care le-a creat'o tractatulu dela San-Stefano, deórace tractatulu dela Berlinu ne cere se abdicemu la dreptulu nostru de statu independentu, supunendu-ne vointiei europene intr'o afacere, care e de resortulu suveranitatii nationale, adeca in cestiunea israelitiloru. Mai departe nu admite, ca camerele ordinarie ar' fi competente a face instrainarile si schimbarile de teritoriu, cerute de tractatulu dela Berlinu; numai tiér'a convocata ad hoc are dreptulu de a se rosti in asta privintia. In primirea Dobrogei nu vede, decatu pericole pentru Romani'a, dice, ca se ne ferimu de acestu daru, pe care ni'lu face Russi'a, ca-ci proverbiulu latinu: „Timeo danaos et dona ferentes“ se póte schimbá astadi in „timeo Russos et dona ferentes“, adeca se ne tememu de russii chiaru, candu ne aducu daruri (ilaritate). Terminandu, declara, ca nu va votá motiunea de façia, ca-ci e contraria actului din 26 Ianuariu 1878 si consciinti'a s'a nu'lu érta se o priméscа (aplause).

Domn. P. Gradistenu dice, ca retrocederea Basarabiei nu emana dela vointi'a natiunei, ci ne e impusa de tractatulu dela Berlinu, Dupa cumu o hotarire judecatorésca, ori catu de nedrepta ar' fi ea, trebuie se fia esecutata, totu asia este si in privinti'a hotaririloru internationali. Trebuie cá noi se remanemu consecenti cu votulu datu de camere la 26 Ian.? Numai atunci póte fi vorba de consecintia, candu va fi identitate de situatiuni. Candu s'a emisu votulu acela eramu isbiti in anima de biciulu tractatului dela San-Stefano, noi n'amu voitu se precupetimu o parte a tierei nóstre si cu unu curagiu admirabilu amu declaratu, ca vomu resiste in contra unei spoliari. Déca potea se fia o nebunia, dér' o nebunia sublima de a voi se ne mesuramu cu marea Russi'a, ar' fi o nebunia ridicula de a voi se ne luptamu cu Europ'a intrega (aplause). Dorerea este mare pentru toti cei ce simtu nevoi'a de a se supune, dér' a nu ne conforma tractatului din Berlinu este a ne pune afara de dreptulu publicu europénu. Combate apoi pe aceia, cari ceru convocarea unei camere de revisuire, care se introduca in constitutiune modificarile din tractatulu dela Berlinu, si dice, ca nu este nicidecumu mai demnu cá in loculu unei camere simple se vina o Camera de revisuire, espressiunea cea mai inalta a suveranitatii tierii si se dica: me conformu tractatului din Berlinu. Si ea va trebui se dica asia, ca-ci nu se va poté opune vointiei Europei. Aréta apoi, ca ambele motiuni propuse recunoscu implicite competinti'a acestei camere. Esistenti'a articulului 2 din constitutiune nu impedeca competinti'a ei. Cu privire la cestiunea evreiloru dice, ca tractatulu din Berlinu recunósce numai unu principiu, adeca de a dá possibilitatea, de a deveni cetatieni romani, evreiloru, carora pana aci le inchidea usi'a constitutiunea nóstra intr'unu modu absolutu. Nu cumva prin aceea, ca se acorda possibilitatea evreiloru de a deveni romani, se si da tuturoru impamentenirea, se facu toti cetatieni? Nu domniloru, periculuIu nu e atata de mare. Eta ce insemneza art. 43 alu tractatului din Berlinu. Pana aci francesulu, care se chiama Leonu séu Jacques de religiune catolica séu protestanta, potea ce devina romanu indeplinindu conditiunile si formalitatile cerute de lege. Francesulu inse din Algeri'a, care se chiama Mohamet séu Selim, de religiune mohamedana, séu Itzig de religiune mosaica, nu poté deveni cetatianu romanu, ori-ce serviçiu ar' fi adusu tierii; constitutiunea nóstra i redica cu deseversire acést'a possibilitate. Tractatulu din Berlinu nu atinge decatu acést'a impossibilitate. Elu vrea cá de aci inainte strainului, care se chiama Itzig séu Mohamed se nu i se mai inchida usi'a si se póta deveni romanu, indeplinindu negresitu si elu cá ori care altulu, formalitatile cerute de lege, astfeliu cumu este séu cumu se va face de noi in suveranitatea nóstra. — Venindu la cestiunea Dobrogei, dice: Am auditu repetindu-se nu potemu primi Dobrogea in schimbu pentru Basarabi'a. In schimbu? In testulu tractatului din Berlinu nu sta scrisu cuventulu de schimbu. Si déca unii din marii diplomati, cari au luatu parte la confectionarea acestui tractatu au vorbitu de schimbu, cuventele loru nu ne privescu pe catu timpu n'au fostu consacrate prin dispositiune; cuvintele loru remanu simple emissiuni de opiniuni, nimicu indatoritoiu pentru tiéra (aplause). Tiér'a romanesca, departe de a dá Basarabi'a in schimbu, se afla, in acést'a privintia, in situatiunea lui Basanio façia cu Shylock; Basanio isi aducea peptulu dinaintea cutitului nemilostivu alu evreului pentru ca la acest'a se indatorase; Romani'a cauta se lase a se taiá din carnea s'a Basarabi'a, pentru ca a pusu pe peptulu marelui imperatu greau'a sarcina a gratitudinei (aplause). — Déca este periculu in luarea Dobrogei, trebuie se recunóscemu, ca sunt si avantage, ca-ci Dobrogea nu ne e data numai de Russi'a, ci si de Europ'a. Si déca ni s'a datu cu gandu reu, au óre virtutea nóstra nu va poté face cá ceea ce ni s'a datu cu rea intentiune se devina o arma de conservatiune nationala? (aplause) Nu vedeti, ca afacerile Orientului potu chiamá odata acest'a tiéra cá se jóce unu rolu importantu? Nu credeti, ca acést'a tiéra, spre a fi pregatita, are trebuintia de o usia deschisa, pe unde se 'si dé man'a cu Europ'a occidentale. (aplause) Ori-catu de amariti suntemu, si suntemu in dreptu a fi, in contra tractatulu dela Berlinu trebuie se recunóscemu, ca din elu resulta unu avantagiu realu pentru acést'a tiéra, acela alu recunóscerii independentii nóstre absolute. . . Dér' ori ce ar' fi scrisu pe pergamentulu tractatului din Berlinu si ori-ce amu dice noi façia cu hotarirea ce ni se impune de vointi'a colectiva a Europei, dreptulu de revindecare alu natiunii remane neatinsu. Tractatulu de Berlinu de ar' fi subscrisu de noi si inca dreptulu natiunii n'ar' fi perdutu. Drepturile natiuniloru, d-loru, nu se potu compromite; ele remanu intacte totdeauna si totdeauna neprescriptibile. Ele n'au nevoie se fia inscrise nicairi; ele sunt inscrise in cartea mare a viitoriului. Dela 1815 si pana acuma cate tractate nu s'au facutu? Ele au duratu atatu catu a duratu forti'a, care le dictase si au incetatu in diu'a, candu s'a sdrobitu spad'a, care le impusese. . . Nu, dloru, astadi nu potemu decatu se ne supunemu. Cine scie, déca si acestu seculu desteptatu in zanganitulu spadei, pe care avea se se formeze unu mare imperiu, cine scie déca va disparé inainte de a vedé aparendu auror'a binefacetória a libertatii natiuniloru si cu dens'a impreuna restabilirea popóreloru in patrimoniile loru. (Aplause.) (Va urmá.)

Societatea academica romana.

Siedinti'a dela 21 Septembre. — La ordinea dilei: continuarea discussiunei reportului comissiunei despre manuscriptulu „Tieranulu romanu“ venitu la concursulu premiului Nasturelu:

Reportulu asupr'a manuscriptului „Tieranului romanu.“

Domniloru! In sessiunea anului trecutu 1877 comissiunea numita de societate a propune si a reglementá premiele, ce urméza a se dá din fondurile fericitului intru memoria C. Nasturelu Herescu, a propusu si societatea a aprobatu pentru anulu 1878, in care ne aflamu, cá tesa pentru premiulu din seri'a A, „Tieranulu romanu“, disertatiune asupr'a starei sale morale, intelectuale, sociale, economice si politice. Dupa publicatiunile facute anulu acest'a s'au si presentatu doue manuscripte, indicate prin reportulu delegatiunei sub literele B si C. Acelu sub liter'a C n'a fostu depusu in intregimea lui chiaru la inceputu, in diu'a ficsata prin publicatiunea concursului; pentru acést'a unulu din membrii comissiunei, d. N. Ionescu, a fostu de parere a nu se primí, maioritatea inse a fostu de opiniune a 'lu primí, ronduri-ronduri, dupa cumu autorulu seu s'a inlesnitu a'lu decopiá, nepotendu face din acést'a unu motivu de escludere, pe catu timpu comissiunea a avutu timpulu de a'lu cercetá, considerandu, ca o parte esentiala a sositu la timpulu cuvenitu si apoi inca mai tardiu, aprotiandu valórea intrinseca, care s'a observatu in elu. Intemplarea a adusu, ca acelasiu membru, care in comissiunea din 1876 a conceputu si a propusu tes'a acést'a, se ajunga astadi a fi reportorulu dv. asupr'a elaborateloru venite la concursu, dupa deplin'a intielegere, ce a avutu cu ceilalti membri din comissiune, d-nii Odobescu si Aurelianu.

Voiu incepe dér' cu primulu manuscriptu lit. B. Acest'a pórta titlu de „Memoriu asupr'a starei morale, sociale si economice in Romani'a“. Titlulu insusi ar' fi potutu cá dela inceputu, fora nici o observatiune, se ne faca a respinge acestu manuscriptu, dér', insuflati de semtiementulu acel'a, ca este bine a incuragiá nobilele ocupatiuni in generatiunea nóstra, 'i-amu datu tóta atentiunea posibila. Din lectur'a lui si chiaru din tabl'a de materii amu vediutu, ca autorulu n'a lucratu la oper'a acést'a tocmai in scopulu de a concurá la tes'a nóstra; ca-ci, déca ar' fi avutu asemenea intentiune, ar' fi aflatu din lectur'a Analeloru nóstre tendinti'a si spiritulu, care ne-a dictatu a propune tes'a acést'a. Lucrarea s'a imbraçiosiéza unu campu destulu de intinsu de teorii si consideratiuni generale asupr'a tierei; cu tóte acestea pentru noi are lips'a aceea, ca nu corespunde la subjectu, si astfeliu nu póte se concure la premiulu Nasturelu.

Se viu acumu la manuscriptulu liter'a C. Autorulu incepe printr'o introductiune, in care arata in trasuri generale, cumu s'a constituitu si organisatu tóte statele civilisate, analiséza oper'a de colonisare a Daciei, determinandu caracterulu ei propriu, aretandu diferenti'a intre constitutiunea popóreloru barbare si intre aceea, ce caracterisá cetatieni'a romana introdusa in Daci'a dupa cucerire, determina origin'a proprietatiei fonciarie in mici portiuni egale (fundus) impartite printre colonisti; studiéza formatiunea nationalitatiei romane, combatendu pe autorii moderni, cari sustienu, ca Aurelianu a retrasu popolatiunea romana din Daci'a; sustiene, ca „in Daci'a fiinti'a intréga romana a prinsu radecini adénci, cu tóta energi'a, de care numai ea potea fi capabila“, si ca continuitatea popolatiunei si a traditiuniloru romane n'a fostu niciodata intrerupta in tierile nóstre, si conchide printr'o repede ochire asupr'a sórtei popolatiuniloru rurale din provinci'a Daci'a, dela invasiunea barbariloru pana la inceputulu secolului XIII; contesta dominatiunei germane si hune ori-ce inriurire asupr'a fiintiei romane a colonistiloru, dér' atribue popóreloru, cari au fostu in contactu neintreruptu cu romanii, slaviloru, bulgariloru, unguriloru, intru catva si cumaniloru, óre-care influintia asupr'a datineloru, limbei, institutiuniloru si numiriloru topice de riuri, sate, localitati etc.

Dupa introducere se venimu la partea I a operei. Acést'a e consacrata istoriei claseloru rurale, dela fundarea principatului muntenu si pana astadi. Constata urmele unei popolatiuni romane de-a stang'a Dunarei prin operele autoriloru bizantini si prin documente contimpurane; constituirea ei in mici domniate séu chinezate inca la inceputulu seculului XII, care continua a esiste si sub domniele lui Tugomir, Alecsandru si Vladislau Basarabu, carele, prin contopirea domniateloru si chinezateloru si prin victorii reportate asupr'a popóreloru vecine, facu possibila vieti'a propria de statu, manifestatiunea organica a poporului. Esplorandu terenulu acest'a, autorulu studiéza pasu cu pasu originele natur'a si relatiunile proprietatiloru, aretandu pe base de documente, cate feliuri de sate au fostu in trecutu, originea si organisatiunea sateloru mostenesci, domnesci, boeresci, monastiresci, precumu si a celoru numite slobozii, avendu mereu cá punctu de mira conditiunea sociala a locuitoriloru tierani.

Doue capitule, II si III, sunt consacrate starei tieranu-

lui in secolii XIV si XV, aretandu-se clasele, ce constituian atunci popolatiunea agricola, sarcinele, ce o apasau, legaturile dintre proprietari si tierani, varietatile proprietatiei hereditarie si proportiunea, in care ea se aflá distribuita in societate.

Capotululu IV imbraçisiéza secolulu XVI. Dispunendu de unu mare numeru de documente, pe cari le utiliséza cu suficientia, scotiendu la lumina situatiuni si fapte, ce 'i permitu a urmari pasu cu pasu alunecarea tiéraniloru liberi si proprietarii spre vecinia séu iobagia. Aici nu pregeta de a tractá si despre conditiuni variate ale proprietariloru mici séu mosneni, alu caror'a numeru era considerabilu: modulu cumu stapaneau ei si impartieau pamentulu intre densii, impositele ce 'i apasa, si care avura de consecuentia emigratiunea loru in tierile vecine si vendiarea loru catra boieri in conditiunea servila de vecini séu rumani, forméza natiunile cele mai interessante si mai serióse. Cercetandu apoi originea veciniloru séu locuitoriloru din satele boieresci si monastiresci si a poslusniciloru (séu a celoru inclinati in serviciulu cuiv'a) conditiunea loru sociala, drepturile si datoriile reciproce dintre ei si stapanii loru, ajunge la actulu numitu legatur'a lui Michaiu Vilézulu, pe care 'lu analiséza din puncturi de vedere cu totulu noua. Capitululu se incheia cu descrierea ocupatiuniloru si traiului tieraniloru in secolulu XVI, a starei loru economice, morale si intielectuale din acea epoca.

Secolulu XVII forméza objectulu capitolului V. Se urmaresce pe de o parte processulu de transformare a mosneniloru in vecini séu romani, éra pe de alta liberarea loru prin judecata, rescumperare, értare si schimbarea starei civile a persónei.

Capitululu VI tractéza cu multu interessu reform'a lui Maurocordatu, actulu de desfiintiare a romaniei, causele si consecintiele loru, conditiunea clacasiloru dupa reforma, starea economica si morala a claseloru rurale; éra epoca VII dela anulu 1800 pana la legea rurala din 1864 si anume; clasele agricole in periód'a miscarei de 1821, rolulu loru in acésta miscare, conditiunile tieranilora dupa regulamentulu organicu, cestiunea proprietatiei in revolutiunea dela 1848, relatiunile intre proprietari si clacasi dupa asiediementulu din 1851, si se termina cu o privire recapitulativa asupra cestiuniloru tractate pana aci.

Partea a doua a operei se ocupa cu starea sociala, morala, politica si economica a tieranului. Autorulu studiéza mai antaiu clas'a miciloru proprietari, numiti mosneni si radiesi, din tóte punctele de vedere; cercetéza cu deamenuntulu starea actuala a proprietatiei mici, ocupatiunile tieraniloru mosneni, conditiunile salariului si ale muncei si apoi trece la starea sateniloru improprietariti prin legea din 1864; studiéza economi'a legei, modulu cumu s'a aplicatu ea si inriuririle ce ea avutu asupra sórtei satenulu si a tierei intregi; analiséza invoielile agricole, esploatarea tieranului prin capitala si consecintiele rele ale lipsei institntiuniloru de creditu.

Dupa acést'a tractéza cestiunile relative la populatiune, nutrimentu, imbracaminte, casa, ocupatiuni principale agricole, industriale si comerciale ale tieranului si termina cu starea lui intelectuala, morala si sociala, cu credintiele, datinele si aplicarile sale, cu gradulu seu de instructiune si moralitate, cu vieti'a s'a intima de familia si cu vieti'a s'a politica; éra lucrarea s'a o incheia cu urmatóriele cuvinte:

„Luandu'lu (pe tiéranu) din léganu l'amu insoçitu cu iubire si interessu pe totu drumulu séu pana astadi, inscriindu pe aceste pagine incarcate totu ce ni s'a parutu vrednicu de insemnatu pentru cunóscerea vietiei sale politice, sociale si economice in trecutu si in presinte. Déca tabelulu trasu prin colori imprumutate dela totu felulu de isvóre este in partea'i esentiale sumbru, tristu si sangeratescu, nu noi, ci nefericirile prin cari au trecutu sociulu nostru, tieranulu, l'au desemnatu.

Lupt'a incordata intre cei multi, déra apasati, si intre cei puçini, déra apesatori, avea se se termine cu slabirea si a unor'a si cu dominatiunea unoru venetici, cari surpandu intregu edificiulu socialu, facusera din Statulu Romanu batjocur'a lumei si a timpiloru.

„Tieranulu suferì cu indelungata'i rabdare.

„Vécuri intregi fu redusu la stare de ilot; torturatu cá nici unu poporu pe lume, elu perduse unu momentu cunoscinti'a de sine, simtiulu demnitatiei; si naucitu, apléca grumazulu celui antaiu calau, asceptandu'si lovitur'a de gracia.

„Inse nedreptatea strabatù consciinti'a s'a; in anim'a lui crescu acelu curagiu pasivu déra eficace, care se manifestá la 1821 si 1848. Miscarea s'a progresiva avù se lupte cu multe piedici, vicisitudini si chiaru abateri.

„Inse, cá totu ce emana din legile naturale, ea 'siatinse scopulu si calamitatile publice chiaru o servira insemnatu.

„Fiindu-ca evolutiunile vietiei politice nu se potu face fara evolutiunile vietiei sociale, era noua deschisa cu inceputulu decadei a siésea a secolului de adi, trebuia se aduca emanciparea tieranului, cá singurulu temeiu alu totuloru celorlalte organisari. Vonti'a lui fù liberata de grija clacei, ne mai fiindu obligata de catu catra propria s'a economia; satele devenira neaternate si locasuri statornicite; legea electorala din 1866 chiama si pe tieranù a luá parte, prin representantii sei, la facerea legiloru, la asiediarea impositeloru, la consfintirea si legitimarea venituriloru si cheltueliloru.

„De cativa ani numai dile mai bune resaru pentru muncitórea nóstra clasa rurala. Oper'a renascerei sale economice inse sta in strinsa legatura cu renascerea s'a morala; acésta opera abia este urnita; ea merge incetu, fórte incetu, dér' ar' trebui se ne indouimu de poterea fecunda a libertatiei, de binefacerile ei multiple, déca amu crede, ca ea se va oprí unu minutu din cale séu va da inapoi.

„Evenimentele acestui anu din urma au pusu in evidentia forti'a ce a datu tieranului romanu viril'a gimnastica a libertatiei, si din diu'a, candu proprietatea a fostu santita si pentru tieranu, de atunci si libertatea 'si a pusu peciorulu pe pamentulu romanescu!"

In esplicatiunea subiectului seu autorulu avù de calausa unu mare numeru de documente istorice contimporane, cele mai multe inedite si neutilisate inca, care in anecse forméza o preciósa colectiune, ér' in notele ce insoçiescu pretutindeni tecstulu, sunt altele indicate cu suficientia si critica. Elu s'a mai servitu cu cronicele nationale si straine, cu memoria, cu scrierile caletoriloru straini prin tierile nóstre, fora a neglige nici un'a din fontanile ce ne-au lasatu trecutulu asupr'a cestiuniloru, cari se tractéza in elaboratulu de façia. Autorulu a utilisatu publicatiunile oficiului centralu de statistica, scrierile meritosiloru nostri barbati Ioanu Ghic'a, Ioanu Ionescu si P. S. Aurelianu si cateva alte relatiuni, ce a potutu capetá despre starea actuala a tieranului.

Distributiunea materiei se vede facuta dupa o metoda sciintifica si sistematica: secolii deosebiti cu grij'a; situatíunile claseloru rurali bine precisate, asia ca dupa elu potemu urmari pasu cu pasu tóte transformatiunile loru pana la diu'a, candu fura indreptatite si chiamate la libertate, la egalitate civila si la proprietate.

Intinderea materioi ocupa 312 pagine manuscriptu, trece peste maximulu prescrisu de programa, si aréta silintiele ce pare, ca 'si-a datu autorulu de a tractá thes'a cu sciintia si cunoscintia.

Lucrarea acést'a — nu me sfiescu de a afirmá — e chiamata a joca unu rolu importantu in sciinti'a economiei politice si a istoriei nationale. Pana acum nu aveamu inca adunate intr'unu singuru manunchiu si clasate cu grija, date si fapte asupra starei sociale, economice si politice ale tieranului nostru: in scrierile cunoscute pana acuma nu reesiea din istoria poporulu nostru cu vieti'a s'a propria, cu caracterulu seu individualu, cu rolulu seu de actiune asupra vietiei sociale a tierei. Oper'a de façia pare ca imple acésta lacuna; si déca ar' fi scrisa in orice alta limba européna, ea inca ar' face onóre literaturei si natiunei nóstre. Fia cá tóte thesele ce ar' propune societatea nóstra se dobendésca succesulu, care ni se infaçisiéza astadl, sufletulu fundatorului acestui premiu ar' fi de o suta de ori impacatu cu nobil'a s'a inspiratiune, éra societatea academica ar' avé fericirea de a se mandri cu lucrarile sale.

Eu, unulu, nu me indoiescu astadi, ca societatea intréga se va uni cu comissiunea spre a acordá premiulu Nasturelu acestei opere. G. Sionu.

(Va urmá.)

„Academi'a romana."

„Romanulu" publica unu proiectu de lege importantu alu ministrului culteloru si instructiunei publice, care este introdusu de urmatórea

Espunere de Motive.

Societatea academica romana, creata prin aventula patrioticu alu guvernului din 1866, a mersu desvoltandu-se si progressandu astfeliu, in catu astadi Romani'a intréga vede cu mandria, ca marea idea, de care au fostu inspirati ai ei fundatori, a petrunsu adencu in vieti'a de cultura a natiunii si si-a legitimatu pe deplinu dreptulu la esistintia si la protectiune din partea statului.

Multiamita mai cu séma incuragiariloru si generositatiloru particulare ale unoru suflete incaldite de celu mai nobilu si mai curatu patriotismu, ca a potutu infruntá cu abnegatiune si devotamentu crudele loviri ce i s'au adusu, in dilele nefaste, din partea mai multoru nedrepti adversari; si precumu ori-ce mare idea, ori-ce mare intreprindere umana nu se póte intempla pe catu prin multe si varii dificultati si obstacole, „Tantae mollis erat etc.," totu asia fatalminte se vede, ca trebui, cá si léganulu Academiei romane se fia adesea amenintiatu de periculóse furtune.

In fine astadi fiecare romanu cultu si desteptu pentru ale natiunei póte dice cu intim'a si mandr'a convingere: Academi'a lucréza — ea produce bine si frumosu: deci ea esiste.

O asemenea institutiune inse nu este indestulu se aiba o esistentia numai de facto, o esistintia care, prin acésta chiaru, devine precara si incerta: Statulu 'i datoresce a sa suprema recunóscere si protectiune.

Éca motivulu celu mai puternicu si unicu, asiu poté dice, alu acestui proiectu de lege.

Trebuie se damu acestei societati adeveratulu si independintele ei nume de „Academi'a romana", in loculu sfiiciosului si prea modestului nume ce pórta astadi: se'i recunoscemu personalitatea juridica séu morala, de care, de si s'a bucuratu pana acumu, inse numai din grati'a buneloru dispositiuni, ér' nu prin maiestatea legei; se'i damu, cu unu cuventu, actulu statului civilu, insoçitu de solemnitatile cerute de lege; si, ceea ce este totu-atatu de necesariu, se'i asiguramu pentru totdeauna midiulócele de esistentia libera si independinte, prin fisarea unei sume anuale, care se nu mai fia espusa, cá pana aci, schimbaciuniloru politicei militante.

Amù mai crediutu asemenea de cuviintia a dispune, cá din sum'a, ce statulu acorda anualminte Academiei romane, o parte se fia pururea afectata de densa pentru 2 premie: unulu sciintificu si altulu literariu, portandu numele celoru doui regeneratori ai sciintieloru si literiloru in Romani'a: premiulu Lazaru si premiulu Heliade Radulescu.

Ministrulu culteloru si instructiunei publice G. Chitiu.

PROIECTU DE LEGE.

Pentru „Academi'a romana".

Art. I. Societatea academica romana, instituita prin decretulu domnescu Nr. 1246 din 26 Augustu 1867, se declara institutu nationalu cu denumirea de „Academi'a romana".

Ea 'si are resiedintia in capital'a Romaniei.

Art. II. „Academi'a romana" are de scopu cultur'a limbei si a istoriei nationale, a litereloru, a sciintieloru si frumóseloru arte.

Art. III. „Academi'a romana" este si remane persóna morala si independinte in lucrarile sale de ori-ce natura.

Ea singura se organisa si face reglemente si'si administra averea sa presinte si viitória.

Art. IV. Statulu face academiei romane o dotatiune anuale fisa de 30,000 treidieci mii lei, care se va inscrie in budgetulu statului.

Din acésta suma o parte va fi pururea afectata de catra academia la acordarea a doue premie, unulu sciintificu si altulu literariu, portandu denumirea de: premiulu Lazaru, premiulu Heliade Radulescu.

Art. V. Pentru a'si construi si a 'si avea localulu seu propriu, statulu cedéza academiei romane terenulu din faci'a universitatiei la capulu despre resaritu alu gradinei botanice, latulu . . . 48 metri si lungulu 13 metri.

Art. VI. „Academi'a romana" intretiene relatiunile sale cu statulu prin ministeriulu culteloru si instructiunei publice.

Ministru G. Chitiu.

Diverse.

(O noua adunare poporala) avú locu duminec'a trecuta in Szegedin. Poporulu din Szegedinu adunatu in numeru de doue pana la trei mii de ómeni a prîmitu o resolutiune inca si mai pronunciata decatu aceea a poporului din capitala. In punctulu antaiu declara Szegedinenii, ca resbelulu din Bosni'a si Herzegovin'a este periculosu pentru natiunea maghiara si pentru patria si dice, ca cei dela guvernu se se ferésca de continuarea acestui resbelu, ér' pe camera o róga se faca, cá se i se puna capetu. Punctulu alu doilea cere punerea in acusatiune a ministeriului, din causa, ca resbelulu s'a inceputu in contra vointiei natiunei, in contra conventiuniloru internationale europene si fara declarare prealabila de resbelu; apoi pentru ca acestu resbelu servesce numai interesseloru straine si, turburandu pacea nationalitatiloru, amenintia esistinti'a nóstra nationala; afara de acést'a ataca prin recuirari de carutie de transportu si prin alte escese militare independinti'a patriei, libertatea individuala, santieni'a proprietatii, esistenti'a constitutiunei. Acést'a resolutiune se vá predá camerei prin deputatulu Ernestu Simonyi. — E caracteristicu, ca maghiarii se folosescu intre altele si de argumentulu adusu de Turci'a in protestulu seu, ca adeca austriacii ar' fi calcatu tractatulu dela Berlinu, intrandu in Bosni'a fara a fi inchieiatu mai inainte o conventiune cu Sultanulu. —

(Romanii raniti in Bosni'a si V. Alesandri.) „Famili'a" din Pest'a publica o scrisóre, ce a adresat'o bardulu nostru V. Alesandri, redactorelui ei d-lui Iosifu Vulcanu. Acést'a scrisóre este unu tesauru de cele mai nobile si romanesci simtiemente si suna asia: „Mircesci, 20 Sept. 1878. — Stimabile confrate! Cu multu interessu si cu o legitima induiosire cetescu in „Famili'a" numele ostasiloru romani, ce 'si-au perdutu viéti'a si 'si-au versatu sangele pe campulu de resbelu alu Bosniei. Acést'a lupta in contra unoru ómeni fanatici, cari 'si apera tiér'a, reclama intrebuintiare de osteni tari, viteji, disciplinati, nepasatori de trude si de mórte. Romanii au fostu dér' tramisi cei antaiu cá se intre in focu si se dé pilda de barbatia celoru altoru tovarasi de arme ai loru. Dupa numerulu ranitiloru si alu mortiloru ce au cadiutu pan'acuma in diferitele ciocniri cu insurgentii din Bosni'a, se constata, cu romanii nu s'au crutiatu, ci 'si-au indeplinitu datori'a militara cu acea sublima abnegare, cu acelu aventu eroicu, de care au datu probe si la Solferino, si la Sadov'a

si la Griviti'a, si intr'unu cuventu, pretutindeni, unde s'a desfasiuratu drapelulu loru. Imi place a crede, ca guvernulu austro-maghiaru va recunósce oficialu serviciile si meritele elementului romanu din óstea s'a. Pan'atunci inse credu, domnule Vulcanu, ca noi suntemu datori a organisá ajutórie pentru usiurarea suferintieloru aceloru raniti si pentru neamurile aceloru morti. Sub acestu indemnu v'am espeduitu astadi prin posta unu pachetu, contienendu mai bine de un'a suta mici brosiuri, intitulate: „Ostasii nostri“. Binevoiti, ve rogu, a dispune de ele, cumu veti gasí mai bine cu cale, pentru cá produsulu vendiarii loru se se adauga pe lenga celelalte colecte de bani, ce se voru face in ajutoriulu fratiloru nostri cadiuti pe campulu gloriei. Primesce s. c. l.“

(Sciri din Romani'a.) Marti'a trecuta a sositu in Bucuresci unu tramisu estraordinariu alu presiedintelui Stateloru-unite cu o scrisóre autografa catra principele Carolu. In acésta scrisóre presiedintele marei republice americane tramite principelui Romaniei felicitari la proclamarea independentiei de catra Europ'a, urêndu tierei marire si prosperitate. — „Stéu'a Romaniei“ ne spune, ca Duminec'a trecuta au plecatu dela Iasi pentru Bucuresci delegatiunile regimenteloru garnisónei cu drapelele spre a asistá la intrarea trupeloru si la marea defilare ce va avé locu in capitala Duminec'a viitória. — Dumineca s'a serbatu in Iasi aniversarea mortii lui Gregorie Ghica-Voda. Serbarea s'a seversitu cu multa solemnitate in cea mai complecta liniste. S'au rostitu discursuri de catra d. Gusti, d. Belcicu, ajutoriu de primariu, si de catra cativa studenti. — Improprietarirea insuratieiloru se urméza cu activitate. In comun'a Curcanii 206 noui proprietari au pusu plugurile si si-au aratu locurile. La vatr'a monastirei Negoiesci s'au improprietaritu 50 locuitori, dintre cari 35 au inceputu indata a ará. Pe mosi'a Tariceni inca s'a infiintiatu o noua comuna de 380 familii si o parte din proprietari au si pusu plugulu. — „V. Cov.“ spune, ca la 1/13 Oct. russii au intratu in possessiunea formala a Basarabiei. Chiaru si post'a romana a incetatu de a mai merge in acea parte. — „L'Orient“ afla, ca desiertarea Dobrogei de catra ostirea russa continua, in partea nordostica a provinciei nu mai sunt de feliu trupe.

(Unu pictoru romanu.) Printre puçinii romani, cari prin talentulu loru sunt pe cale de a meritá numele de artisti in pictura, — scrie „Romanulu“ — se afla in prim'a linia tenerulu Salagianu, romanu din muntii Abrudului (Transilvani'a), care de-si lipsitu de midiulóce si nevoitu a luptá a deseori si cu miseri'a, a isbutitu a ajunge cu propriele sale fortie, déca nu la perfectiune, dér' fara indoiéla la unu gradu de maiestria, care ne face a vedé pe artistu intr'unu viitoriu fórte apropiatu. Printre tablourile espuse de pictorulu Salagianu la magazi'a Gebauer in Bucuresci se deosebescu: „Mórtea Atalei“, dupa Chateaubriand tablou inaltu de $1^1/_2$ metru; „Vladu Tiepesiu-Voda“ dupa scrierea dlui Hasdeu; „O baiadera“; „Unu capu de betranu“ cufundatu in citirea unei carti si „Unu capu de evreu. Pictorulu Salagianu a insoçitu si armat'a romana pe campulu de lupta. Intre schitiele, ce le-a adusu de acolo, se distinge tabloulu, care represinta ataculu asupra redutei Griviti'a. Tenerulu pictoru are unu talentu mare necontestabilu, unu lucru inse 'i lipsesce: incuragiarea publicului. Numit'a fóia dice, ca este datori'a natiunei de a incuragiá tinerele talente, ce se ivescu. Indiferenti'a e in asemenea casuri culpabila si o natiune, care nu va avé artistii sei, va fi singura de vina pentru ca nu i-a incuragiatu. Apeléza dér' la publiculu romanu fara distinctiune se incuragieze art'a, cumperandu si impodobindu-si camerele cu productiunile artistiloru séu debutantiloru romani. Cumperamu mobile scumpe, cá se ne impodobimu locuinti'a; dér' óre unu tablou nu impodobesce o camera mai frumosu de catu 10 oglindi incadrate in auru, si mai cu séma candu acést'a opera a esitu din man'a unui compatriotu? Nu simtimu óre unu feliu de mandria nationala, candu potemu se dicemu unui strainu, care ne visitéza: Privesce, acestu tablou este oper'a unui pictoru romanu?“

(Medjid Ag'a si serbulu.) "Die Presse" din Vien'a publica o scrisóre din taber'a dela Dubrov'a (Bosni'a), care descrie o esecutiune seversita in Bocic'a astfeliu: „Intr'o di pe la órele 8 diminétia, unu turcu betranu, cu capulu si barb'a alba inaintà prin taber'a nóstra fudulu, cá unu imperatu cu pasi inceti si demni; betranulu, trecutu de 50 ani era o figura drépta imposanta si patriarhala; elu purtá o blana de dihoru cu façi'a de postavu albastru. In urm'a lui, mergea unu serbu de unu esterioru camu suspectu. Turculu intrebà, unde se afla generalulu austriacu, si fù condusu la elu. Turculu se recomendà generalului, ca e Medjid Ag'a si cerù a-i se dá unu pasportu. Medjid Ag'a erá unulu din locuitorii cei mai insemnati din Bracic'a, unu omu cunoscutu prin avuti'a lui; toti 'lu considerau de milionariu. Abia 'si terminase Medjid Ag'a cererea, éta ca se presenta si serbulu, ce venise in urm'a lui si rogà, ca vrea se vorbésca cateva minute cu generalulu singuru, intre patru ochi. Generalulu consimti la acésta convorbire secreta. Serbulu dise generalului, ca déca i se voru dá dreptu multiamire tóte lucrurile ce Medjid Ag'a le are pe lenga densulu, va face contr'a acestui'a denuntiari importante. Apoi incepù serbulu se dica, ca Medjid Ag'a a fostu unulu din capii cei mai zelosi si influenti ai agitatiunei, ca prin tóte mediulócele a cautatu se impedece capitularea si se sprijinésca rescól'a, ca de pilda a cumparatu munitiuni pentru sum'a de 100,000 fl. si cate si mai multe denunciari compromitatórie. Se intielege, ca generalulu austriacu lasà, pe bas'a acestoru denunciari, se aresteze pe Medjid Ag'a si se formà unu tribunalu martialu, cu insarcinarea a cercetá inculparea pe calea cea mai scurta. Resultatulu cercetarii a fostu, ca dupa cateva ceasuri Hagi Medjid Ag'a se aflá in gradin'a generalului in façi'a pusciloru unui plutonu din regimentulu de infanteria austriaca. Betranulu turcu statù mandru si dreptu, rostindu rogaciuni religióse si cadiù apoi josu, impuscatu fiindu de acelu plutonu. La elu s'au gasitu 600 galb. in auru. unu mare si scumpu chronometru de auru, doue tabachiere pretióse si unu ciubucu de totu pretiosu impodobitu cu petre scumpe. Tradatorulu serbulu inse nu s'a potutu bucurá de pretiulu tradarii. Generalulu se asigurà si de persóu'a acestuia si a dou'a di serbulu fù impuscatu — intorsu cu spatele catra soldati.“

(Cevasi despre damele russesci.) Unu oficieru russu scrie diuariului „Nowoje-Vremia“ din Poltav'a: „Tocmai acuma me intorsei in patria dela armat'a de lenga Constantinopolu si sosiiu in Poltav'a tocmai in momentulu, candu prisonierii turci se tramiteau inapoi in Turci'a. Ce mare mi-a fostu inse mirarea, candu vediui, cumu damele nóstre notabile, intre cari se aflau si scolare gimnasiale de cate 16 ani din casele cele mai bune, venira in massa la gara spre a-si luá adio intr'unu modu apróпе scandalosu de catra turcii, ce se reintorceau acasa. Damele nóstre cele mai nobile serutau adeca si imbraçiosiau pe turci, si lacrimile curgeau cu vadr'a. Acésta i se facù pré multu si politiei; ea se vediù silita a intreveni si a curati gar'a de publicu. Cinci eleve gimnasiale, intre cari fiic'a ispravnicului si a protopopului au fostu relegate din scóla pentru acést'a afacere. Marele politiaiu dela Poltav'a spre evitarea altoru scandale a opritu strictu presenti'a dameloru la gara, candu se espedéza prisonierii turci... Cu totulu alta a fostu despartirea nóstra in Turci'a, candu ne intórseramu acasa. Acolo ne au acompaniatu numai canii cu latratulu loru, candu plecaramu.“

Sciri ultime.

„Wiener Abendpost“ publica respunsulu comitelui Andrásy cu dat'a de 14 Octobre, la telegram'a ce i-a adressatu Pórt'a cu dat'a de 8 aceiasi luna. Ministrulu austriacu respinge cu indignare, in acestu raspunsu, acusarile despre crudimile ce ar' fi comisu trupele de ocupare si demonstra conniventi'a lui Savfet-pasi'a cu instigatorii desordineloru ce s'au intemplatu in Bosni'a. Elu adauge, ca ocuparea s'a indeplinitu dupa spiritulu mandatului ce Europ'a a incredintiatu Austriei in otaririle Congressului.

Concursu.

Pentru ocuparea postului cantoreo-docentiale din comun'a Odesci in comitatulu Salagiului, si protopopiatulu Basesciloru situata; cu venitu anualu de 200 fl. v. a. si locuintia libera impreunatu, se escrie si de nou concursu pana in **30 Octobre** a. c.

Doritorii de a ocupá postulu acesta sunt avisati recursele loru, cu testimoniu de cualificatiune si atestatu de moralitate provediute, pana in terminulu mai susu insemnatu ale substerne respectivului senatu scolasticu.

Basesci 5 Octobre 1878.

Gregoriu Popu,
a.-diaconulu Basesciloru.

1—3

Nr. 187 ex 1878. 3—3

Concursu.

Pe bas'a budgetului pentru anulu 1878/9, votatu de adunarea generala a Associatiunei transilvane, tienuta in Simleu la 4—5 Augustu a. c. (punctu 27 alu processului verbalu), se publica prin acést'a concursu la urmatoriele ajutórie:

1. La 5 ajutórie de cate 20 fl., destinate pentru sodali de meseria, cualificati de a se face maiestrii.
2. La 20 ajutorie de cate 12 fl. 50 cr. destinate pentru invetiacei de meseria.

Terminulu concursului se defige pe **25 Octobre** a. c. st. n.

Concurentii au se-si inainteze suplicile loru la subsemnatulu comitetu, provediendu-le, incatu pentru sodali, cu atestatu de botezu si de portare morala, dovedindu totuodata, ca sunt cualificati de a se face maiestri; ér' incatu pentru invetiacei, se recere, cá suplicele loru, pe lenga atestatu de botezu si de portare morala, se fie instruate si cu adeverintia dela maiestrulu respectivu despre desteritatea si diligenti'a desvoltata in meseri'a, cu carea se ocupa.

Din siedinti'a comitetului Associatiunei transilvane, tienuta la 24 Septembre 1878.

Pentru presiedinte: P. Dunc'a. Pentru secret. II: V. Petri.

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 19 Octobre st. n. 1878.

5% Rent'a charthia (Metalliques) . . .	61.05	Oblig. rurali ungare .	72.90
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu).	62.75	„ „ Banat-Timis.	78.50
Losurile din 1860 .	111 25	„ „ transilvane.	86.—
Actiunile bancei nation.	788.—	„ „ croato-slav.	74.75
„ instit. de creditu	226.—	Argintulu in marfuri .	100.—
Londr'a, 3 luni. . .	117.45	Galbini imperatesci .	5.60
		Napoleond'ori . . .	9.41
		Marci 100 imp. germ. .	58.10

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.
Tipografi'a: Ioane Gött si fiiu Henricu.